

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

103. An delectatio morosa sumat malitiam de opere externo, ita ut
necesse sit in confessione aperire circumstantiam operis, & exprimere
objectum v. g. si mulier, de qua sumpta est delectatio fuerit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

* Sup. hoc in tom. 7. tra. 1. lege doctrina Ref. 347. & hic infra ex Ref. 164. §. 1.

propositam affirmativam sententiam, præter Hurtadum, tenuerint Sanchez, Salas, Candidus, Bonacina, & Cardinalis Lugo, quos citat, & sequitur Leander de Sac. 10. 1. tr. 5. disp. 8. §. 2. n. 24. tamen, ut dixi, sententiam negativam aliorum, tanquam improbabilem non audeo damnare. * Nota tamen hic obiter, ex Cardinali Lugo, Leadrū ubi supra, §. 10. docere, quod qui habet votum castitatis, debet votum explicare, quando ipse consilio, vel auxilio causa fuit, ut alij tale votum non habentes peccarent. Sed contrariam sententiam, quam tuetur Sanchez, puto etiam esse probabilem: quia Religiosus promittit solum castitatem suam, non alienam.

RESOL. CII.

An si vir, ut possit coire cum propria uxore, cogitet alienam, teneatur hanc circumstantiam in confessione aperire: Ex part. 10. tr. 11. & Misc. 1. Ref. 61.

Sup. hoc in Ref. nor. seq.

§. 1. Tangit hoc dubium Reverendissimus Candidus, 10. 1. disquis. 2. 4. art. 2. 2. dub. 1. 4. n. 16. ubi sic ait: Est culpa lethalis necessariò explicanda in Confessione, si coniux in actu coniugali delectatur in alterius viri, aut feminae cogitatione carnaliter dilectorum; quia est delectatio morosa in obiecto lethali malo. Syluester verb. *Debitum*, quæst. 2. 1. sine. D. Antoninus 4. par. tit. 1. cap. 20. §. 1. quod si delectatio in nulla re turpi esset, sed in sola pulchritudine viri aut feminae, ac posset esse in cogitatione alicuius pulcherrimæ picturæ, & de illa delectari; vt ad actum coniugalem magis excitetur; nullam censo esse lethalem culpam; quia tunc delectatio in nullum turpe obiectum fertur, & ad honestum finem dirigitur. Ita ille, qui citat Sanchez, lib. 9. disp. 1. 7. num. 16.

Super hoc in tom. 2. tr. 6. lege doctrinam §. Quæro tertio. Ref. 202.

2. Sed magis ample, ac clarè de pictura ad personam viventem transit Pater Hieronymus Garzias in *Politica Regulari*, 10. 1. tract. 4. par. 2. difficul. 1. dub. 2. punct. 3. nu. 30. Sic asserens: *Al segundo argumento, o instancia del casado, solo admitire en un caso, en el qual no esta obligado à explicar el adulterio, y es este: quando piensa en la muger agena, solùm ad excitandam naturam, vt possit coire cum propria uxore; en este caso Syluestro, y San Antonino confiesan, que no pecarà; y lo mismo lo oi una voz oraculo al Paure Baptista Bordoï, de la Compania, porque aquella delectacion es solo medio para sin licito, y honesto; però fuera deste caso, lo mas probable es, que pecarà peccato adulterij explicando in Confessione; vti latè demonstrant Auctores citati. Hæc Garzias. Sed hæc opinio in sententia Hurtadi, & Castrū Palat, quos recitauit in par. 5. tr. 1. 3. * resol. vlt. non haberet difficultatem; putat enim, Vxoratum, si delectetur in aliena muliere, non teneri aperire circumstantiam Matrimonij. Et ita hanc sententiam nouissimè docet Martinus de San Ioseph in *monit. Confessar.* tom. 1. lib. 1. tract. 10. n. 7. ubi sic ait: *Tambien me parece probable que el casado, o casado, que se deleytan desonestamente de algun obiecto libidinoso, no tienen obligacion à confessar, que son casados, porque por casarse no se obligo el casado à su compañero, à que no se deleytaria carnalmente con obiecto extraño.**

* Que hic est prima post præterita & in Ref. proxime præterita, & infra in Ref. 104. §. Nota vero & in tom. 2. tr. 6. Ref. 199. §. 1.

RESOL. CIII.

An delectatio morosa sumat malitiam de opere exteriori, ita vt necesse sit in confessione aperire circumstantiam operis, & exprimere obiectum, v. g. si mu-

lier, de qua supra est delectatio, fuerit coniugata, Monialis, libera, &c. Ex part. 1. tract. 7. Ref. 48.

§. 1. Communiter affirmatiuè respondetur: & ita docet Caietanus 2. 2. 9. 1. 5. 4. art. 4. Nauarrus 2. 2. c. 16. n. 9. & ex neotericis Lorca in p. 2. 2. 2. disp. 28. de pec. memb. 3. Martinez etiam in p. 2. tom. 1. 9. 1. 5. art. 4. dub. 1. Sanchez in *sum. tom. 1. l. 1. c. 2. n. 11.* Azorius p. 1. lib. 4. c. 6. 9. 3. Villalobos in *sum. 10. 1. tract. 3. dub. 3. num. 4.* Homobonus de *exam. Eccl. par. 1. tract. 5. cap. 1. 3. 9. 8. 4.* Nam delectationes morosæ in re venerea, non sunt eiusdem speciei; sed diuersæ, pro diuersitate specifica operis, de quo sunt delectationes; ergo distinctè exprimendæ sunt in Confessione. Hæc opinio est probabilis. Sed prædictis non obstantibus, quando delectationes morosæ consistunt tantum in appetitu sensitivo, & non in efficaci voluntate; puto omnes esse eiusdem speciei, nec differre à simplici fornicatione: quia in tali casu quis, v. g. non delectatur de coniugata, vt coniugata, & de illo obiecto, quatenus est iniuriosum alteri; sed quatenus est obiectum delectabile: ergo, &c. Et ita hanc sententiam docet Vasquez in *part. 2. tom. 2. disp. 1. 12. c. 2.* & Sayrus in *clauis Regia, lib. 9. cap. 7. num. 10.* Reginaldus tom. 2. lib. 1. 2. cap. 2. num. 13. cum aliis. Et probabilem hanc opinionem vocat Filiucius tom. 2. tract. 2. 1. c. 8. n. 301. Bonacina de *mar. 9. 4. punct. 8. n. 19.* Lessius lib. 4. c. 3. dub. 1. §. n. 123. & alij.

2. Vnde in Confessione puto, non esse tales circumstantias personarum necessariò aperendas; quia vt diximus hæc delectationes non differunt specie sed sufficit, vt prenitens dicat: Toties morosè delectatus sum, sine expressione, & circumstantia personæ imaginatiõni obiectæ; an, scilicet fuerit Monialis, vel libera, & seu coniugata, &c. Consule *Resol. 67. tract. 4. de Sacram. tertii huius Operis Parisi, supra* hac materia.

RESOL. CIV.

Celebris est illa quæstio inter Theologos nostri temporis, an in delectatione morosa fatenda sint circumstantia operis: quod est querere, an delectatio sumat speciem ex opere exteriori?

Et notatur, quod ex doctrina supra dicta difficultatè excipiuntur duo casus. Primus est coniugatorum. Secundus est habitum votum absolutum castitatis; enim in quavis delectatione morosa non solum peccant contra castitatem, sed etiam illi contra fidem datam in matrimonio; & isti contra Religionem. Ex part. 2. tr. 1. 7. & Misc. 3. Ref. 34.

§. 1. Pætrus de Lorca in p. 2. tom. 2. disp. 28. de peccatis membro 3. Sanchez in *sum. 10. 1. lib. 1. cap. 2. num. 11.* Martinez in p. 2. quæst. 1. 5. art. 4. dub. 1. Bonacina de *mar. qu. 4. punct. 8. num. 18.* Lessius lib. 4. c. 3. dub. 1. §. n. 123. in *sine*, & Rodriguez in *sum. 10. 1. c. 10. 1. n. 3.* affirmatiuè respondent. Et probatur hæc opinio generali principio, & per se noto; actus voluntatis speciem sumunt ab obiectis, opus autem exterioris est obiectum interioris delectationis. Ergo ab illo sumit speciem; id autem quod ab alio sumit speciem, est eiusdem speciei cum illo. Ergo delectatio est eiusdem speciei cum opere.

2. Non desunt tamen pro contraria opinione Auctores magni nominis, hi sunt Vasquez in p. 2. tom. 2. disp. 1. 12. cap. 2. Sayrus in *Clauis Regia lib. 8. c. 6. num. 19.* & nouissimè Valerius Reginaldus tom. 2. lib. 1. cap. 2. sect. 3. num. 13. Pro cuius declaratione notandum est, esse duo genera actuum voluntatis, aliud est